

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea“ (4 pag.) 120 Lei pe an.
„Foala Interes.“ (4 pag.) 80 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 170 Lei pe an și capătă și „Plugarul Luminat“, fără alt adaus la plată.

Fonie pentru popor.
Apare JOIA
Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 400 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 400 Lei, sau prin cec de bancă.
Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara)

Adunarea dela Alba-Iulia oprită!

— Dar lăsată să se țină aiurea. —

Conducerea partidului național-țărănesc a amânat însă adunarea.

Pe când ne pregăteam a scrie articolul de salutare a Adunării dela Alba-Iulia, așa după cum i se cuvenea, — foile dela București ne aduseră știrea într'adevăr neașteptată că guvernul a făcut greșala de a opri ținerea acestei adunări!

Adunarea avea să fie măreață, cum demult nu s'a văzut alta. Aveau să vie la ea „delegații“ (soll) din fiecare județ, ca să arate că poporul românesc din Ardeal și Bănat e un popor statornic în credințele sale și statornic în alipirea sa pentru cel cari l-au câștigat, din vechi vremuri, încrederea, pe cari îl urmează, ținându-l, în bunul său gând, că-s tot așa de buni cum erau pe atunci, — și întâmplătoarele lor greșeli din vremea nouă, nici luându-le în seamă.

Era o frumoasă sărbare oarecum în familie, o revedere bucuroasă dintr'o mare familie de frați. — Iar conducătorii cei hotărâtori ai Partidului Național-țărănesc, erau așa de buni îndrumători ai mulțimilor, ca să le țină în frâu și să nu le lase să-și dea vânt spre hotărâri cari n'ar fi în folosul bunului nume al țării sau ar fi primejdioase pentru buna ei liniște din lăuntru. Veneau oamenii, din Bănat, din Ardeal, Bihor și Sătmar și Maramurăș, și veneau și din vechiul Regat și din Bucovina și din Basarabia, — se îmbrățișau, se sărutau, ascultau multele vorbiri cu indemnuri la bine pentru țară și se duceau liniștiți acasă, văzându-și mai departe de lucrul lor. Și valurile se linișteau, fără nici o supărare pentru mulțime, pentru stat, pentru nimenea.

Așa însă, că adunarea a fost oprită, lumea e adânc ulmită și nemulțumită, și marea mulțime e înverșunată împotriva guvernului, ca și cum ar fi fost împedecată dela te miri ce mare noroc al ei!.

A fost o mare greșală această oprire.

De fapt nu e oprire de tot. Guvernul a răspuns: La Albalulla, care trebuie să rămână un loc sfânt pomenirii noastre a tuturor, nu va las, — dar vă las cu ea în altă parte, în alt oraș, ori care.

Conducerea Partidului Național a hotărât însă că n'o mai ține ci o amând pe altă dată. Iar pe ziua de 20 Nov. nu se ține decât întrunirea comitetului central la București.

Dacă guvernul n'a învoit adunarea la Alba-Iulia, credem că s'ar fi putut convoca la Blaj, pe „Cămpia Libertății“ unde s'au mai adunat odată trimișii Românilor, de au luat hotărâri din cele mai hotărâtoare pentru viitorul neamului!

În vreme-ce la Albalulla aveai o revărsare de oameni pașnici, liniștiți, doar nișel cam visători și nădăjduind mai mult decât le sunt puterile, — la noul loc ce se va hotări pentru adunare, vor merge rîuri de oameni poate mai mulți și la ori-ce întâmplare mai îndrîjiți, mai aspri la vorbă și mai porniți a și arăta nemulțumirea lor față de guvern pentru greșala lui!

Desbaterea în Parlament asupra acestei opreliști.

Sâmbătă în 12 Nov. a fost mare desbatere în Adunarea Deputaților asupra acestei măsuri a guvernului. Dl Iuliu Maniu a cerut Ministrului de Interne I. G. Duca, să-i dea răspuns aci în fața Statului Țării, care articol (paragraf) de lege îl dă drept a opri adunarea?, și cari sunt cuvintele pentru cari o oprește? Vași luat după zvonuri și povești, că acolo ar fi să se aducă în desbatere o întrebare grea pentru țară, pe care dvoastre ați vestit-o închisă și tot dvoastre ați deschis-o... (Întrebarea și lucrul de care nu e lertat să se vorbească și scrie). Și dl Maniu liniștește pe Ministru, că n'are știre de așa ceva, și că dac'ar fi să se pună în desbatere acea întrebare, ar avea curajul să l-o spună. Doar nu mi-o fi frică să vă spun dvoastră, dl Ministru de Interne, ce vom desbate la Albalulla, că na m'am temut a l-o spune Ministrului de Interne al Ungariei, Iászi, în Budapesta, la 1918 când m'a întrebat că ce votu propune în adunarea din acel an la Albalulla, — și căruia l-am răspuns:

— Am să propun alipirea Ardealului la România!..

Și așa mai departe, dl Maniu a fost foarte usturător față cu Ministrul de Interne.

— Răspunzând, dl Duca, Ministru de Interne, arată că are știri (prin Siguranță) că în jurul adunării dela Albalulla se face prin agenți de al partidului o așfare a poporului, din care pot să lasă și lucruri rele, li se spun oamenilor tot

felul de lucruri neadevărate și trezese în ei nădejdi ce nu se pot implini, și de aceea guvernul a aflat că, pentru buna liniște a țării, e mai bine să oprească această adunare de popor. Țineți-o în alt loc și luați răspundere de bună rânduială și — vi se dă voc. Albalulla peste tot trebuie păstrată ca un loc sfințit de fapte și hotărâri mari, și nu coborâtă în virtej de patimi urite“.

Bugetul Țării va fi totuși mult sporit.

Dl Ministru de Finanțe, Vintilă Brătianu, dase îndrumare tuturor Ministerelor, să și întocmească așa fel socoțiile lor, că — să nu treacă peste bugetul de anul trecut. Că dările nu permit (îngăduie) o urcare mai mare, și d sa nu va veni în fața țării cu un buget mai mare.

Totuși toate Ministerele au cerut urcări și ori-cât au fost stăruite de șurubul Ministrului de Finanțe, tot au ieșit bugetele tuturor mărite.

Dar Ministrul de Finanțe, ca să nu se vadă prea prea urcarea, vestește că bugetul țării pe 1928 va fi de 38 miliarde, așadar cu numai vre-o 2 miliarde mai mare ca anul trecut, ceea-ce la așa o gospodărie nu e deosebite mare.

Și totuși — este!

Căci când vestește că, dară, la ce cifră (sumă) s'a oprit, la 38 miliarde, Ministrul adaugă: afară de bugetul autonom (cel de sine stătător) al Căilor Ferate“...

Așa de. Când acel singur buget (al Căilor Ferate) e poate mai mare ca a unui Ministeriu bun întreg, — și această sumă nu o socotiți în suma totală a bugetului, — iese că „n'ai crescut“ prea tare. Dar de vei aduna și suma ce o cere bugetul „Căilor Ferate“, o să ai un buget sporit zdravăn!

Așa o fi și cu dările. „Nu le urc, le chiar scad colo și colo“, — dar nu spune cât le mărește dincolo și dincolo, ca să dea cu mult mai mult ca nainte de „scădere“...

Statul Țării

s'a trecut la desbaterea legilor celor mai grabnice. Printre acestea a fost socotită Legea cea nouă de apărarea Statului (pe care o arătăm în altă parte că ce cuprinde), a cărei desbatere s'a început în 11 Nov. în ședința de seara. Vorbesc unii pentru ea, alții o combat ca întorcând lumea napoi cu multe veacuri, când erai judecat pentru gândurii ce ai avea! Legea e rea, spun aceștia, că dă prilej la fel și fel de prigoniri și sicăeli și nedrep-

țări. Te va lua judecătorul de limbă pentru ce ai vorbit pe drum cu preținul cutare, sau ai spus unuia care te-a dus în ispită prin întrebări despre lucruri de cari nici nu te gândea să vorbești.

Desbaterea n'a putut fi urmată Sâmbătă, căci ședința asta a fost cuprinsă de discuția între dnii Maniu și Duca asupra Adunării dela Albalulla. (Veni-o în altă parte a foli).

— La Senat a vorbit în ședința dela 11 Nov. I. Pr. Sfințitul Metropolitan Dr. Suciua dela Blaj. Intrămat destul de bine, I. Pr. Sfinția Sa s'a dus să mai lee parte la ședințele înaltului corp legiuitor și a vorbit despre rostul și ființa bisericii unite în lăuntru Statului, arătând că e singurul pe care îl poate avea o biserică: nobilitatea oamenimei, smulgând din inima lui pornirile rele și cercând să l aproprie de păcatul său în lăuntru pentru oamenii buni, biserica greco-catolică își aduce cu evlavie aminte de Regele iubit Ferdinand, cel „din mila lui Dumnezeu și voința națională“ domn al țării, — și cu credință își întoarce privirea sa spre urmașul lui în tron, — rugând pe Dumnezeu ca, prin Arhanghelul său Mihail, să ocrotească pe scumpul nostru Rege Mihail I.

— Legea de schimbarea dărilor s'a votat repede și Ministerul de Finanțe în legătură cu cel de Interne, lucrează la întocmirea Comisiilor de nouă prețuire a toate, ca temelie de dare pentru anul viitor.

Procesul Manoilescu

a început a se desbate Joi în săptămâna trecută în fața Consiliului de Războiu (tribunalul militar) din București.

Manoilescu s'a apărat cât a putut mai temelnic, arătând că el n'a adus dela Carol scrisori cari să indemnă la nimic revoluționar și nelegal, nici lui nu l este în gând că să răstoarne ordinea legală de azi, dar a da prilej de schimb de vederi între fruntașii țării, crede că a avut drept a face. S'a mărturisit mare fitor la fostul Principe de coroană. Se simte nedreptățit prin procesul ce l-se face, care-l scormonește gândurile și-l scotocește însemnările lui de toate zilele despre oameni și întâmplări, însemnări ce nu privesc pe nimenea, nici nu s menite a fi dată lumii spre vedere, așadar nu se poate „așăta“ nici la bine nici la rău prin ele. Totuși

I s'au luat și s'aduse aci ca „do-vadă” de vinovăție a lui. — La sfârșitul vorbirii de apărare a sa, Manollescu cuprins de oarecari sim-făminte pentru al săi, se lasă pe scaun cu capul pe mână, cu o-chii înlăcrămași, și foarte palid, ce-rând un pahar de apă... I s'a dat și s'a înviorat după asta iară.

— Au fost ascultați ca martori, dnii: Iuliu Maniu, Virgil Madgearu, Al. Valda Voevod, Mi-hai Popovici, D. Petrovici, Oct. Goga, I. Mihalache — cari spun că au avut știre unii mai mult alții mai puțin de mersul lui Manollescu la Paris, — au fost și din ei unii pe la fostul Carol, — dar nu văd nimic vino-vat în fapta lui Manollescu, căci el nu voia nimic ce nu s'ar face pe ca-lea legii. Nu l cred în stare să pună la cale mișcări tulburătoare, răstur-nătoare, revoluționare!

— Apărătorii au intrat în lu-crare, cercând să împedecă judeca-rea procesului de Curtea Marțială, de care nu se ține, și mai ales nu de cea din București. Curtea a res-pins încercările.

Scrisorile lămuritoare... Pen-tru ca să înrăurească asupra lumii și să o lămurească, „Viitorul” „Universul” și celelalte ziare din București, au publicat vre-o 6 scrisori de-ale fostului

toate puterile de tron. Reese după cetirea lor, că dacă Partidele politice îl dădeau pace acolo în re-tragerea lui, el nu mai tulbura a-pele politice din țară. Dar dacă mereu s'au dus pe capul lui, — pentru a-și slui scopurile lor po-

litice, — a dat aceste semne de viață cari prileguiră acest proces.

— Dintre bărbații politici răs-punzători însă, nici unul nu se ar-ătă gata a sări în luptă pentru schimbarea dorită de Manollescu.

Sâmbătă s'a început apoi desbaterea adevărată a procesului, prin cetirea Scrisorii de învinuire a Procurorului și apărarea advoca-ților, cari au urmat Lunii și Marșii.

Au vorbit apărând pe cel în-vinuit, advocații Pompiliu Ioanișescu, Trancu Iași și alții, apoi dnii Ge-neral Averescu, Nicolae Iorga și alții, cu toții spunând că nu îl cred pe dl Manollescu în stare de a purta gânduri de revoluție în țară și că toată zarva ce s'a făcut cu acest proces e în zadar și doar o greșală a guvernului care se teme de toate umbrele.

Comisarul regal, înfățișând pu-terea guvernului, a cerut însă pe-depsirea lui Manollescu cu închi-soare, socotind că vina lui este des-tul de vădită din scrisorile prinse la el din cari reese că a umblat cu gândul să-l aducă pe Carol înapoi în țară, lucru pedepsit de legile pentru apărarea Domnitorului.

Apărătorii continuă însă a cere cu toții achitarea (slobozirea) celui învinuit, căruia totodată îi aduc laude și cuvinte înălțătoare.

Cu aceste debateri între comi-sarul regal și între apărătorii, au fost ocupate zilele de Sâmbătă, Lunii și Marșii.

La încheierea folei aflăm că Ma-noillescu a fost achitat (găsit ne-vinovat) și lăsat liber, Marșii noaptea.

judetului. Și din acel bolnavi 234 au murit!..

(Băgeți de samă: 738 de îmbol-năviri au fost înștiințate. Dar câte rămân neștiințate, — și oa-menii suferă în tăcere, „că-i dela Dzeu...”). Spun apoi doctorii mai departe:

„Sifilisul” (boala cea grea de sânge, bolile rușinoase) s'a ivit de nou în 70 de comune cu 614 bol-navi noi dintre cari 10 au murit de scârboasa boală. (Și cel puțin de 3—4 ori pe-atâta își tăinuiesc boala, că îl-l rușine de ea și nu se duc la doctori, — tot pentru lipsa lor de învățătură, care le-ar fi spus din cărți și din foi: îndată ce te simți atins de o boală de asta: aleargă la doctor, că te vindecă! Așa o poartă ascunsă și o dau mai departe...).

Iar bolnavi de boli mai ușoare de sânge (nu sifilis greu), au fost sub îngrijire doftorească 4462, din-tre cari 1031 bolnavi noi, din a-cest an. (Și iarăși pe de 2—3 ori atâta le poartă ascunse, răspân-dindu le în jurul lor...).

De „paludism” sau „malaria” (zisă și friguri de baltă, boală ce slăbește tare pe cei ce suferă de ea și-l face astfel mai ușor de atacat de alte boale) s'au ivit 2059 de îmbolnăviri noi, în 200 de comune.

Alte boale încă au fost, dar nu în măsură așa mare ca acestea. Ca încheere a cercetărilor lor, doctorii spun:

Datele de mai sus, adunate nu-mai pe 10 luni din acest an, o-glindesc în ele primejdia ce a-menișă viața poporului româ-nesc din aceste ținuturi de gra-niță a țării!

Doctorii au făcut o cercetare anume în 3 sate: Sâhodoi, Lazuri și Roșia din plasa Beluș, și au a-flat în ele 40 la sută (aproape jumătate, aproape tot al doilea om!) bolnav de sifilis și 50 la sută bolnavi de malaria.

Din 416 comune câte are ju-dețul, nici una nu e, în care să nu fi găsit bolnavi de malaria.

Doctorii spun, că în ținutul Bi-horului, abia mai găsești 10% (zece din sută) om sănătos! Cei alții a-tinși ori de o boală ori de alta.

Și-a așa primitorii de boale și pentru aceea, că crîșmele sunt gro-zav de mult și se tot sporesc, slă-bind sănătatea oamenilor și făcân-du-i prin asta mai ușor de atacat de orice boale.

Din darea de seamă de mai sus a doctorilor, ies la iveală relele stăpânirii vrășmașe din trecut, care avea grijă de ungarul săi, și-l lu-mina prin școli bune, ca să și știe apăra sănătatea, iar pe Români l a apăsă în întunec și a aruncat asupra lor legiune de crâșmari cari de cari mai creșt pe la urechi, pen-tru ca să lucreze prin otrava beu-turii la nimicirea sănătății acestui neam românesc, a cărui slăbire, scădere chiar peire, ar fi văzut'o bucuros în cel mai scurt timp, — pentru ca locul lui să-l lăe neamul unguresc, cel ținut mai sănătos, mai îngrijit.

Azi poporul nostru din Bihor să vadă însuși de ce rele a fost păscut și încunglurat și atacat, — și să lupte a alunga dela sine a-cesse rele, prin altă îngrijire de sănătatea sa și a copiilor săi, prin ferirea de crîșmă și prin cereri ca crîșmele nu să se mai înmulțescă ci să se închidă! Să se lumineze prin carte, să învețe a-și fi el însuși cel mai bun păzitor de atâtea rele, cari îl bântue astăzi. Și dacă împrejurările nenorocite din trecut l'au împins până la marginea pră-pastiei, de mai are pe alurea azi abia 10 la sută oameni sănătoși în sinul său, să ceară ajutorul doc-torilor trupești pentru boalele tru-pești și al celor suflatești pentru boalele neștiinței, — ca să le în-vingă și înfrângă pe acelea, — în-cât cu timpul să putem ceti că mai sunt în Bihor 20—30 la sută bol-navi, cum sunt în toată lumea, dar nu 90 la sută ca azi, căci e în-grozitor.

O lege strașnică.

— Pentru apărarea liniștii în stat. —

Pornind dela întâmplarea cu Ma-noillescu, care începuse a pregăti unele mișcări, menite a aduce la zgaduri și schimbări în jurul for-mei de conducere de azi a țării, — schimbări ce se puteau face numai cu involburări mari, hotărîșe cu re-voluția, — guvernul crede că e de lipsă aducerea unei noi Legi, care să vsprescă pedepsirea celor ce s'ar mai îndelețnici cu astfel de lu-cruri și cu pregătiri ori macar în-curagieri de astfel de porniri. De aceea Ministrul de Interne a pus pe masa Sfatului Țării în săptă-mâna trecută planul noii legi, care a și fost votată. Iată ce spune ea:

Oricine va întreprinde sau va încerca o lucrare, prin viu grai, prin scris sau prin orice mijloace, care ar avea de scop a uneli împotriva așezămintelor prevăzute în Consti-tuție, a formei de ocărnuire a Țării, sau a așezării Monarhice — sau ar încerca să facă o așfățare, o asmu-țare, din care ar urma o primejdie pentru siguranța (buna pază) a sta-tului, se va pedepsi cu închisoare dela 6 luni până la 5 ani și amendă (pedeapsă în bani) dela 10.000 până la 100.000 de Lei.

De asemeni se vor pedepsi cu închisoare dela 6 luni până la 2 ani, și cu amendă dela 5000 la 50.000 Lei, acei cari vor răspândi prin graiu viu, prin scris, sau prin orice mijloace știri cu gând rău (tenden-țioase) privitoare la așezămintele monarhice.

Agenții provocători (cei ce fac pe alții să vorbească așa ceva) și complicii (cei însoțiți la astfel de fapte), se pedepsesc la fel.

Slujbașii de obște și cei al a-șezămintelor puse sub controlul (cercetarea) statului precum și mem-brii clerului de orice fel, — cari se vor face vinovați de faptele de mai sus, vor fi ridicați din slujbele lor din ziua pornirii procesului îm-potriva lor, lipsindu-se de salariul (plata) lor.

Cât de mult a isbutit

însoțirea cu puterile întunerecului.

Gazeta „Legea Românească” dela Oradea Mare, aduce în fruntea nu-mărului său dela 1 Novembre a. c. un articol, care ne-a cutremurat în suflet și ne-a umplut de îngri-jorare.

O, de-ar umplea și pe cel che-mași!

Iaca ce se scrie în numitul ar-ticol:

Unul din mijloacele cele mai haine (fără inimă, păgâne, cănești) de apăsare, ale asupritorilor noștri de ieri, era, nesmintit, acela al fe-recării poporului nostru în obezile întunerecului și al lipsirii lui de lu-mina învățăturii de carte.

Era aceasta politica ortăcirii cu puterile întunerecului, împotriva su-fletului românesc dornic de lumină, politica care să-i tale sufletului ro-mânesc orice avânt spre platurile luminei...

Urmarea acestei oblădniri dia-volești a bietului Român, e, că el și azi, cu toată desrobirea politică (prin venirea pe aici a stăpânirii românești), zace în robia neștiinței de carte, și ca urmare a acesteia, e ros de boale suflatești și tru-

pești, pentru neștiința sa de a se apăra de ele.

Și ca dovadă a acestei întristă-toare mărturisiri despre ce se vede azi prin județul Bihor, — care-l tip și pentru alte județe în acele ho-tare de țară, — ne arată că:

Serviciul sanitar (doftoricesc) al județului (Bihor) în darea sa de samă către Sfatul Județan, a arătat că starea sănătății locuitorilor din județ, — dar mai ales a celor din comunele românești: e în-tristătoare!

(Auzi: „Mai ales a celor din comunele românești!”, căci acestea au fost ținute în mai mare întune-rec, de nu-și știa griji nici de ce le e mai scump, de sănătate! În cele ungurești, nu-l așa, căci de Unguri a avut statul maghar grijă și l-a luminat prin școală, iar pe Români, l-a lăsat în gheena întu-nerecului, să-l ardă! De aceea iacă ce arată Doctorii că e „mai ales în comunele românești”):

„Dela 1 Ianuarie 1927 au fost înștiințate deregătorilor 738 îmbol-năviri noi de tuberculoză (boala zeacă, ofica) în 130 de comune ale

Legea desbătut zilele astea în țara noastră și a fost, negreșit, limitată.

Ea e găsită de aproape toate zilele ca din cale-afară străpnică și mergând chiar prea departe în scopurile sale:

După ce s'a votat această lege, este oprită în țară la noi orice mișcare de păreri care se deosebesc de cele ogîndite în legile de azi de țară.

E drept că numai de aceea nu se lasă să vorbești și să scrii, ce privește așezământul „monarhic”, ideea de conducere a țării prin un Domnitor încoronat și așăzare în țară pentru schimbarea acestui fel de ocărmaire a țării.

Legea a fost aspru combătută în Statul Țării de partidele de opoziție.

Un dar

al copiilor americani pentru
M. S. Regele Mihai.

Copiii școlilor primare din orașul Sandusky, Ohio, din America, au hotărât să trimită un dar Regelui nostru care e de-o vârstă cu ei, și anume o cutie cu vopsele și toate cele trebuitoare pentru pictat (vopsele, frumos lucrată, împreună cu o scrisoare scrisă de unul dintre copii. Pentru alegerea scrisorii care va fi trimisă împreună cu darul au fost puși toți copiii să scrie câte o scrisoare Regelui Mihai al României, și s'au strâns astfel 800 de scrisori, din care s'a ales apoi una; cea mai bună, care se trimite cu darul. Iată această scrisoare:

Sandusky, Ohio, 12 Oct. 1927.

Dragă Rege Mihai,

Cât de mult aș vrea să fiu în locul M. Tale — să fiu Rege și să primesc lucruri așa de frumoase ca cele pe care îți le trimit copiii de școală din Sandusky. E o cutie frumoasă cu vopsele, creioane, penele, cărți de pictat, humă de modelare, și o blugișoară de pictor tocmai bună pentru un artist micuț ca Majestatea Ta. Parcă te văd stând la măsura ta îmbrăcat în blugișoara de pictor, pictând și desemnând cu creioanele, tocmai așa cum facem și noi aici, în Sandusky, unde se fabrică toate aceste lucruri.

Al Tău cu sinceritate:

Andrew Gordon

în vârstă de 12 ani, Școala Sycamore, Partea 7 B.

Să așteptăm acum scrisoarea prin care va răspunde și mulțami Regelui nostru copiilor de peste Ocean, cari i au arătat atâta prietenie.

NOUȚĂȚI

Din pricina cenzurii am fost siliți să întârziem cu o zi trimiterea acestui număr al foil.

Plecarea părintelui Păcurariu din parohia Orăștiei. Dumineca trecută Părintele protopop Domșa a adus știrea, în biserică, despre trecerea părintelui Păcurariu ca preot militar, cu gradul de căpitan, în rândurile armatei, — și tot odată cu acest prilej, a înștiințat pe parohieni că în curând se va face nouă alegere de preot. Vom vorbi altădată mai pe larg despre acestea.

Ziarul „Patria” dela Cluj a apărut din nou zilele acestea. După cum se știe, acesta a fost ziarul clujan oficial al Partidului Dui Maniu, și încetase a mai apărea acum câteva luni.

Dr. Eugen Rusu, medic primar, directorul „Sanatorului Georgan” a deschis cu data de 15 Nov. a. c., un *Laboratoriu de Röntgen* în str. Eminescu Nr. 5 (sub Perceptorat). Consultații *Mercuria* și *Sâmbăta dela oarele 5-8 d. a.* (1927) 1-2

Ziar nou. Joi, 1 Decembrie, va apare în Cluj o mare gazetă săptămânală, de informații și luptă, intitulată „APĂRAREA”. Această gazetă, inițiată de un grup de repertați publiciști ardeleni, sub conducerea dlui Dr. Sebastian Bornemissa, este complet independentă și se va bucura de colaborarea intelectualilor din toate partidele.

Pe noi nu ne numără nimeni? Bulgaria a făcut mai anii trecuți numărarea locuitorilor săi, iar în anul de față a făcut-o și Turcia. Și în o țară și în cealaltă, numărătoarea a dat încheeri foarte aproape de adevăr.

La noi s'a încercat la Paști în anul de față numărarea și ea a ieșit cum se știe, — mai rău decât prost. Orașe cu aproape 300.000 locuitori, au arătat că au 90.000 — unele cu 40.000 locuitori, au arătat 16.000, ba unul numai 13.000 (Așa s'au ascuns de bine Evreii din ele, ca să nu băgăm de samă câți sunt!)

Toată lucrarea a fost aruncată pe foc.

Cu drept cuvânt lumea la noi își pune întrebarea: Când se va face și la noi o numărătoare bine pregătită, cu care să nu mai poată face glume cu percluni, toți răii acestei țări? Că încă suntem acuși de 10 ani la olărită în țara mărta și — nu știm câți suntem, cine suntem?

„Norocul” finanțelor, a dat de hop... Era până de curând plină țara de crășme fără licențe (fără învoirea celor în drept). Cutare voia să aibă și el o crășmă, întreba la „finanț” ce să facă? aceia îi spuneau: Înaintează o cerere la Direcțiune (Administrația financiară). Căla cererea și aștepta ce aștepta, și și deschidea crășma, că doar nesmintit îi vine și lui „dreptul”. Dreptul nu-l mai venea, dar crășma mergea. Finanții se uitau „printre degete” (și se uitau să fie bine strânse de olărită degetele, ca să nu cadă afară printre ele ce le cădea în palmă), — și era „traiu bun” și sus și jos.

Acum parcă a început a se întuneca norocul acestor crășmari fără licență. S'a pornit o cercetare mai aspră și au fost închise foarte multe crășme de acestea nelertate. — Mai nou așiam că în județul Cluj s'a pornit o vânzătoare după crășmarilor cel fără drept, și în orașul Cluj, — și s'au aflat mulți. Tăturora li-se va pune lacăt pe ușă.

Cămin de ucenice la Cluj. În Cluj, ca în toate orașele mari, se găsesc numeroase fete, intrate ca „ucenice” la felurite întreprinderi, la meserii, la crotitorii, la modiste, la tipografii, și altele.

Dacă pentru ucenici, pentru elevii băieți, se găsesc școli de ucenici, la Cluj este și Școala de ucenice, în care li-se dau cunoștințele de lipsă pentru a fi și ele, la timpul său, lucrătoare sau meestre laminate.

Se vestește, cu plăcere, că grija celor în drept, — conducerea Școa-

lei de ucenice ajutată de oraș și de Ministerul Muncii, — va zidi acum și un Cămin pentru ucenice, pentru ca acele fete cari n'au o casă bună și siliite a sta știe Dzeu pe unde prin oraș, să poată fi adăpostite aci.

Bun și omenesc gând.

20 comuniști, osândiți la Cluj. Săptămâna trecută s'a judecat la Cluj în fața Conziliului de războiu (tribunalul militar) procesul pornit împotriva a 22 de comuniști, arestați astăvară în Oradea Mare și Sătmăr, ca aruncători a sămînței înveninate a comunizmului printre locuitorii țării noastre. S'a dovedit și prin ascultarea a 30 de martori vina lor de propoveditori ai răsturnării rânduicii din țară și îndemnuri la revoluție.

Au fost osândiți: Șandor Arpád la 2 ani închisoare, Kádár Ioșef, la 2 ani, Seher Miklos, Seidenfel Izidor și Bot Stefan câte 1 an și jumătate, Huszár Gyula 1 an; și alții la 3-10 luni, — numai 4 au fost găsiți fără vină.

Femeie mare, atinsă de boala copiilor. Boala îngrijitoare ce atinge pe copii de o vreme încoace, ca guta pe oamenii bătrâni, a atins acum și o femeie în puterea vieții, de 28 ani, din comuna Hălcărău județul Prahova. Toate semnele boalei erau ca la copiii loviți de această „paralizie” (gută). După 2 zile nefericita femeie a murit.

Convocare. Binevoitorii și părinții elevelor dela școala primară de fete a Statului din Orăștie, sunt rugați a participa la *adanarea generală* convocată de comitetul școlii, care se va ține *Sâmbăta în 19 Nov. a. c., la orele 5 d. am., în localul școlii.*

Constantin Baicu,
președ. comitet. școlar.

Dumineca — cenușotcă în România? Scriam într'un număr trecut, că Episcopul Clujului dela Oradea-Mare a arătat în vorbirea sa dela Senat, să acolo s'a amânat examenul de bacalaureat pus pe o zi de Sâmbăta, — pentru că au cerut Evreii să-l amâne, căci Sâmbăta e „Dumineca” lor... Și s'a amânat, punându-se pe Dumineca creștinilor...

Acum cetim, că în Chișinău mîile de negustori evrei nu vreau să cinstească răpaușul de Dumineca, poruncit prin lege, ci în Dumineca deschis...

Deregătorile au început în iana trecută Octobrie, a lua procese verbale (protocoale) cu cei călcători de lege, și într'o singură zi au trebuit să lăe 150 de procese verbale, cu 150 de negustori cari țineau deschis, — și mai puteau lua și de 2 ori pe atîșe, dar n'au mai ajuns pe la toți, — căci fiecare negustor evreu e călcător al legii noastre creștine...

A ajuns sfînta noastră Duminecă cenușotcă în țara noastră creștină, — încăpută și pornită a încăpea tot mai tare, pe mâna Evreilor.

Mulțămită. Comitetul societății „Principele Mircea” aduce mulțămită tuturor cari au arătat interes și bunăvoință față de această societate, cu ocaziunea expoziției de flori.

Marioara Dr. Deac, președ.

Pentru ziarul unguresc din loc. Într'un număr trecut acest ziar acuzându-ne de șovinism și patimă ce am pune-o noi în toate luptele naționale, se bucura că ne-ar fi dovedit spunând lucruri neadevărate atunci când îl arătam pe Rothermere, lordul acela englez cu „Ungaria Mare”, ca fiind un Jidan ce și bate joc de Unguri pentru a trage foloase de pe urma lor. Și ziaristul ungur se sprijinea pe faptul că o revistă clujană românească ar fi desmînțit faptul că Rothermere e Jidan. Noi, deși telegramele din străinătate, publicate în „Universul” și alte ziare, îl arătau pe Rothermere ca Jdan, totuși neputînd avea dovezi mai puternice, am stat în așteptare. Iată acum că aceleași telegrame din străinătate aduc știrea (vezi „Viltoral” etc.) că Rothermere a început a vorbi în ziarele sale că a primit fîgdăușii despre apropiata ștergere a lui „numerus clausus” din Ungaria. Acest lucru a fost pricina mișcărilor și tulburărilor împotriva Jdanilor întîmplate în Ungaria în zilele din urmă.

Să nu fie așadar nici o legătură între Rothermere și neamul Jdovesc?

De unde și până unde vine Rothermere să se amestece în chestiunea lui „numerus clausus” din Ungaria (cunoscută măsură de scoatere a Jdanilor, până la o anumită margine, din școli)?

Mare nenorocire în manevre. — s'a întîmplat în Buenos Aires (republica Argentina, America de miază zi): Pe când artileria trăgea în firul manevrelor, un tun a făcut explozie (s'a spart) azvărînd trăsnete de bucăți de oțel din corpul său sfărîmat, în jur de sine. Într'o clipă a omorât pe 7 soldați ce erau în jurul lui și a rănit pe 70 din împrejurime, printre cari și 3 ofițeri.

Cenzurat de pretorul plasei Orăștie (ss) P. Damian.

Pământ arător

stînd din două jugăre, în hotelul comunei Tărtăria de Jos, (Jud. Alba), e de vânzare. E aproape de drumul de țară (șoseaua națională). Informații la vânzătorul subscris:

IOAN POPOVICI

Orăștie, str. Tudor Vladimirescu (fîă str. Lungă) Nr. 44.

(1217) 2-3

ATĂT BOERUL CĂȚI TĂRANUL
ÎNTREBUINTEAZĂ

DIANA FRANZ BRANTWEIN

(1204) 4-8

„Calendarul Național”

pe 1928 e gata! — S'a început trimiterea lui pe postă pentru cei ce au trimis banii după el. Are 54 de ilustrațiuni (icoane, chipuri) cari de cari mai frumoase!

Iată bogatul lui cuprins:

Regele Ferdinand I. fotografia din anul din urmă când era încă bine; Regele ca tiner Student la Universitatea din Lipsca, Regele ca ofițer român tiner și Moștenitor de Tron; Castelul „Pelisor” dela Sinaia unde Regele a trăit, a bolit și a murit; Regele pe catafalc, și Mănăstirea dela Argeș unde odihnește de veci; M. S. Regina văduvă, apoi: Regina ca copilă, tineră Princesă de Marea Britanie (5 chipuri), și Regina ca Princesă de Coroană nou venită în țară, tineră și frumoasă; — Regența (chip foarte frumos) și Regele Mihai; Coroana Țării; —

Apoi icoane însemnate despre întâmplările de peste an: fotografiile alor 12 ziaristi (gazetari) latini din cari au cercetat țara în toamnă: se dă chipul alor 2 Francezi, 2 Italiani, 2 Spanioli, 2 Portughezi; 1 Belgian, 1 Brazilian, 1 din Mexico, 1 din Guatemala (America centrală).

Fotografia Patriarhului Damianos dela Sfântul Mormânt, care a cercetat în 1927 România.

Fotografia Preotului St. Csutak din Micfalău (în Săcuime) trimisă pentru Calendarul Național, însoțită de o mișcătoare Scrioare ce se poate ceti aci întregă, cum Sfinția Sa a ajuns din Preot reformat maghiar — preot ortodox român! Foarte interesantă.

Cele 4 clopote ale Catedralei din Cluj așezate în Turnurile Catedralei în 1927. Foarte frumoase.

— Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta-de-sus (jud. Făgăraș) cum e sub lucrare, apoi planul Mănăstirii „Intregirea Neamului” dela Bucium (tot j. Făgăraș), — mănăstiri dăruite din porunca Impărătesei Maria Terezia și rezidite (una numai plănuită încă) sub M. S. Regina bună Maria.

— Două prea frumoase planuri de zidire a Palatului Primăriei dela București, dovadă de finul gust al arhitecților români.

— Flacăra ce arde veșnic pe Mormântul Eroului necunoscut la Paris, stinsă de comuniști din prilejul morții lui Sacco și Vanzetti și aprinsă de nou de un voluntar American. Se văd aci și păcătoșii Sacco și Vanzetti.

Fotografia Tenorului Grozăvescu ucis de soția sa evreică în Viena și sosirea lui la Lugos cu mare paradă.

— Sir Austen Chamberlain, Ministrul de externe englez care a sprijinit așa de puternic și hotărâtor România în procesul ridicat de unguri asupra țării pentru moșiile lor.

— Vaporul „Traian” când era înțepenit în stâncă și culcat pe-o lature gata-gata să se scufunde.

— „Monumentul Eroilor” dela Ghioroc (jud. Arad).

— Frumoasa violinistă română Victoria Luca din Farell-Pa (America).

— 5 Vederi din călătoria M. S. Reginei în America (unele nevăzute încă aci la noi).

— Frumoasa Cruce-Monument ce se va înălța pe Câmpia Turzii unde a fost ucis și îngropat Mihai Viteazul.

— Troița (Cruce coperită) dela Băneasa unde a căzut și a murit Aurel Vlaicu.

— Trei znopi de grâu arătând cât scoate de pe un pogon (jugăr) de pământ un German, un American și un Român!.. Icoană foarte mult grăitoare, plină de învățătură!

— Iar pe invelitoare (copertă) chipul foarte plăcut al Bisericiței care încheie zidirea „Căminului cultural Creștin” dela Iași: Înălțarea Crucii în vârful turnului acelei capele (bisericițe) prin care pare că Căminul a ridicat un deget spre Cer și îndeamnă pe cei ce țin la îndrumările lui, a se înălța cu sufletul de pe pământ la cer!

E astfel „Calendarul Național” pe 1928, cel mai bogat în chipuri din cele mai pline de rost, — frumos tipărite pe hârtie fină.

Incolo: Cetiri alese: poezii, schițe, o poveste, hazuri, cuvinte cu tâlc, — și altele, dând o cărticică de 96 pagini, ce face cinste ori-cărei mese de cetitor Român.

— Indrumări ce *timbru* se pune pe Contracte, pe Obligații, pe Cambii (polițe), pe Chitanții, după legea cea nouă adusă în 1927, — lege cu totul deosebită de cea din trecut! Nu mai e „Scală”, e altă rânduială!

— Mersul vremii; cât țin animalele; cât clocesc paserile; — despre Postă și Telegraf. — Târgurile de țară, — și tot ce e mai de lipsă să știe fiecare om.

— Se trimite numai după primirea înaintea a banilor.

Prețul e, ca și în anul trecut:

1 exemplar (o bucată), cumpărat aici: **16 Lei.**

Trimise prin postă, franco 1—5 exemplare, tot cu 16 Lei unul, iar 10 Lei pe de-asupra (pentru toate la oaltă) ca plată de recomandat (ca să nu se peardă pe postă sau prin mâinile prin cari trece dela postă până la cumpărător). Cel ce trimite numai plata Calendarelor, iar cei 10 Lei pentru recomandat nu-i adaugă, — le va primi simplu franco (plătite), dar de se vor perde, a doua oară nu i se mai trimit.

Dela 6 exemplare în sus se plătește cu **numai 13 Lei exemplarul** și 10 Lei de recomandare pentru toate la un loc.

— Librării și vânzătorii de foi, au rabatul pe care îl au și dela foi.

— Calendarele se trimit în șirul în care au sosit banii. Pleacă de aici în fiecare zi.

— Abonaților nostri vechi, probați ca buni plătitori (cel puțin de 2 ani în rânduială), le trimitem un număr potrivit de Calendare și fără bani, dacă ne scriu obligându-se a le plăti după vânzare,

Cele dintâi exemplare le puteți vedea la vânzătorii de foi de-ale noastre.

Se nu se lasse cetitor de cărți și foi, fără un „Calendar Național al Foi Interesante” dela Orăștie, pe 1928. Are întrânsul o prea frumoasă carte cu chipuri și cetiri alese!

A se cere la:

Admin. „Libertatea”.

ORAȘTIE (jud. Hunedoara).

(0) 2—

Depozit de Petrol, Benzină și Oleiuri minerale — în Brad.

Atragem atenția publicului asupra Depozitului de Petrol, Benzină și Oleiuri minerale, ce am deschis în Brad (jud. Hunedoarei). vinzând în mare și 'n mic (cisterne întregi sau ca butoaiele).

Prețurile Petrol rafinat, cal. I. Lei 5.50
la Magazie: Benzină ușoară „ 12.50

BANCA „CRIȘANA“ (1215) 2—6

Portărel de pe lângă Judecătoria Hășeg. Nr. 980/1927 Port.

Publicație de licitație.

Portărelul de pe lângă Judecătoria Hășeg aduce la cunoștința generală, că în baza deciziei Nr. 7496/1927 Jud. Hășeg, în cauza execuțională a următorului Nicolae Teodosie domiciliat în Hășeg, contra următorului domiciliat în Bonțarul-superior, pentru 20,000 Lei capital și acc. fixează termen de licitație publică pe ziua de 19 **Noembrie ora 3 p. m.**, în comuna Bonțarul-sup., când se vor vinde în favorul următorului și în baza art. 20 leg. XLI. 1908 a următorilor alături mobilele una sută de oi cu miei, pre-

țuite în 60.000 Lei celui care oferă un preț mai mare pe lângă plata în numerar făcută imediat.

În caz necesar mobilele se vor vinde și sub prețul de estimare.

Hășeg, la 27 Oct. 1927.

(1219) 1—1 *Gals*, portărel.

Pentru 1.200 Lei primiți 100 000 Lei, asigurând persoană bătrână la Societatea de asigurare „AMERICA”, Turda.

Cereți prospect gratuit. — Căutăm agenți, reprezentanți, dăm provizii mari.

(1220) 1—10

Depozitul de benzină IOAN BLÂNDEA

Orăștie (lângă gară).

Este provăzut cu tot felul de Uleiuri minerale speciale pentru Automobile, și de mașini; benzină ușoară fină, benzină grea, petrol rafinat, tovoță, etc cu prețuri moderate. — Serviciu toată ziua.

Aci se încheie și tot felul de asigurări pentru banca de asigurare „Națională” din București.

(1218) 2—4 **I. Blândea.**